

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชา การบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ อาจารย์สังคมศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาใน ส่วนกลางจำนวน 18 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาดังกล่าวจำนวน 342 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 360 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบให้ตอบโดยเสรี (Open-ended)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจคำตอบโดยการหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ และนำมาหาค่าเฉลี่ยนำค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมาวิเคราะห์กระจายของคะแนนจากแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอาจสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 360 คน โดยแบ่งตัวอย่างประชากรเป็น 2 กลุ่ม คืออาจารย์สังคมศึกษา 18 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 จำนวน 342 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีสถานภาพดังนี้

อาจารย์สังคมศึกษา เป็นอาจารย์ชาย 5 คน หญิง 13 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า 3 คน ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 12 คน สูงกว่าปริญญาตรี 3 คน ส่วนใหญ่ทำการสอนวิชาสังคมศึกษาเกิน 5 ปี อาจารย์ที่เคยอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษามี 10 คน ที่ไม่เคยมี 8 คน อาจารย์ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร รองลงมาเป็นการเข้าหาอาจารย์ที่สอนสัปดาห์ละ 16-20 คาบต่อสัปดาห์ มี 5 คน สอน 11-15 คาบต่อสัปดาห์มี 4 คน ที่สอนต่ำกว่า 10 คาบ มี 3 คน และสอน 31 คาบขึ้นไปก็มี 3 คนเช่นกัน อาจารย์ส่วนใหญ่สอนระดับ ปวช. อย่างเดียว คือ ปวช.ปีที่ 1 ปวช.ปีที่ 2 ปวช.ปีที่ 1 และ ปวช.ปีที่ 2 รวมกันมี 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 สาเหตุที่สอนวิชาสังคมศึกษา สอนด้วยความสมัครใจและสอนเพราะสอบบรรจุได้ในหมวดนี้เป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 ตามลำดับ

นักศึกษา นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรมีทั้งหมด 342 คน เป็นนักศึกษาชั้น ปวช.ปีที่ 1 166 คน ปวช.ปีที่ 2 176 คน นักศึกษาที่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษามี 254 คน เป็นนักศึกษาชั้น ปวช.ปีที่ 1 และ ปวช.ปีที่ 2 ชั้นละ 127 คนเท่ากัน สาเหตุที่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาเพราะ เป็นวิชาที่ก่อให้เกิดความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง เป็นวิชาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เรียนสนุก และเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด นักศึกษาที่ไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษามี 88 คน เป็นนักศึกษาชั้น ปวช.ปีที่ 1 39 คน ปวช.ปีที่ 2 49 คน สาเหตุที่ไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาเพราะเป็นวิชาที่น่าเบื่อ เนื้อหามาก ซ้ำซาก และเป็นวิชาที่ต้องจดจำ และท่องหนังสือมาก

เกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา

1. ด้านวัตถุประสงค์ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอน

วิชาสังคมศึกษา อาจารย์ได้วางวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนสอดคล้องกับของ
กระทรวงศึกษาธิการอยู่ในระดับมากทุกข้อ

นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ได้ปลูกฝังให้นักศึกษามีความรู้และมี
คุณสมบัตื ตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านเนื้อหาวิชา อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่าเนื้อหา
ของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีความเหมาะสมกับอัตราเวลา เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

เกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ ที่จัดสอนมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตร
ประจำวันได้มากน้อยเพียงใดนั้น อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่าวิชา
ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์ทั่วไป
มีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันในระดับปานกลาง วิชาหน้าที่พลเมือง
ศีลธรรม อาจารย์เห็นว่า มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันระดับมาก แต่
นักศึกษามีความคิดเห็นว่า มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันระดับปานกลาง

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ที่อยู่ในระดับ
ปานกลางคือ ความสอดคล้องของหลักสูตรสังคมศึกษากับสภาพของสังคมและความต้องการ
ของสังคมปัจจุบัน เนื้อหาของหลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาวิชาเหมาะสม
กับระดับสติปัญญาของนักศึกษา เนื้อหาวิชาเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
และ เนื้อหาของหลักสูตรต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

3. เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เป็นการสอบถามความคิดเห็นของ
อาจารย์สังคมศึกษา ซึ่งอาจารย์สังคมศึกษาได้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา
ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

คณะกรรมการวิทยาเขต และผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาแต่ละวิชามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย

แต่ละวิทยาเขตร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย และวิทยาเขต เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ อยู่ในระดัปลานกลางทั้งหมดคือ

- นโยบายของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
- นโยบายของวิทยาเขต
- นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
- ปรัชญาการศึกษา
- จิตวิทยาการศึกษา

ทางวิทยาเขตได้มีการประเมินผลหลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับน้อย อาจารย์สังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าในการจัดรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา มีความเหมาะสมในระดัปลานกลาง

4. การจัดการกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันในระดัปลานกลางเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในด้านการตั้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนทุกบทเรียน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษา และการนำแหล่งความรู้จากชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน

5. เกี่ยวกับวิธีสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับวิธีสอนดังนี้คือ อาจารย์บรรยายบทเรียนตามหัวข้อที่หลักสูตรกำหนดโดยให้นักศึกษาจดบันทึกเอง อาจารย์บรรยายและแสดงความคิดเห็นด้วยตัวเอง ค้นหาความรู้จากที่อื่น

มาประกอบเนื้อหาวิชาในแบบเรียน ครูให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มในระดับปานกลาง ส่วนวิธีสอนที่อาจารย์ใช้น้อยที่สุดคือ เชิญวิทยากรมาบรรยายในบางหัวข้อ ครูพานักเรียนไปฟังอภิปรายโต้วาที ปรากฏสถานออกสถานที่ ในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนของครู คำนวณต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นการจัดบริการให้ความสะดวกในค่านวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมให้ครูไปศึกษาตอนนอกเวลาราชการ อยู่ในระดับปานกลาง

6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันคือ กิจกรรมที่อาจารย์จัดปานกลาง ได้แก่การให้นักศึกษาทำรายงาน ส่วนการจัดทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ ฉายภาพยนตร์ สไลด์ ฟิล์มสตริป มีการจัดในระดับน้อย ส่วนกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา สัมพันธ์กับเนื้อหาของแต่ละบทเพียงใด และอาจารย์สังคมศึกษา มีการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพียงใด อาจารย์ให้ความคิดเห็นว่าเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

7. การใช้อุปกรณ์การสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า การใช้อุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นแผนที่ซึ่งอาจารย์คิดว่ามีการใช้ในระดั้มาก แต่นักศึกษาคิดว่าใช้ปานกลาง

8. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า อาจารย์วัดความสามารถของนักศึกษาในด้านความรู้ ความจำ การนำไปใช้ ความตั้งใจและความสนใจในการเรียน และความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

วิธีการที่อาจารย์ใช้ในการวัดผล อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันในระดับปานกลางคือการทำแบบฝึกหัด และทำการทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าเป็นวิธีสอบข้อเขียนและให้ค้นคว้าเขียนรายงานมาก แต่นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ใช้วิธีวัดผลเหล่านั้นอยู่ในระดับปานกลาง อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับชนิดของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยอยู่ในระดั้มาก

เกี่ยวกับวิธีการในการดำเนินการวัดผลวิชาสังคมศึกษาให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม อาจารย์มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ได้พิจารณาความเหมาะสมของข้อสอบก่อนที่จะนำไปใช้เสนออยู่ในระดับมาก ส่วนทางแผนกวิชามีการจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการออกข้อสอบแต่ละวิชาอยู่ในระดับน้อย

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ก. ปัญหาและข้อเสนอแนะของอาจารย์

เกี่ยวกับหลักสูตร กำหนดหลักสูตรไว้กว้าง เนื้อหาวิชามาก แต่ชั่วโมงเรียนน้อย หลักสูตรของแต่ละวิชาเขตไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ควรจัดสัมมนาครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อร่วมกันวางแนวทางในการกำหนดหลักสูตรให้เป็นแบบเดียวกันและปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับชั่วโมงเรียน

เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาบางวิชา บางเรื่องไม่สนองความต้องการของผู้เรียน ไม่เน้นความสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ ควรมีหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่เกี่ยวกับวิชาชีพ เช่น ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ฯลฯ เนื้อหาวิชาที่ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่สนองความต้องการของผู้เรียนควรคัดออก เนื้อหาวิชาควรเน้นด้านจริยศาสตร์มากขึ้น

เกี่ยวกับการเรียนการสอน ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ดังนั้นวิชาสังคมศึกษาจึงไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในค่านงบประมาณ ชั่วโมงเรียนน้อย หนวยกิตน้อย ทำให้นักศึกษาไม่สนใจเรียน และไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

ข้อเสนอแนะ ควรร่วมประชุมอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาจะได้เห็นความสำคัญและสนใจเรียน

วิชานี้ ควรมีแรงผลักดันจากอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญของวิชานี้

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เนื้อหาวิชามีมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ เพิ่มชั่วโมงเรียนหรือตัดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น เพื่อจะได้มีเวลาในการจัดกิจกรรมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์มีน้อย งบประมาณน้อยไม่สามารถจัดซื้อได้ อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาเตรียม อาจารย์บางคนต้องทำหน้าที่อื่นควบคู่กับการสอน

ข้อเสนอแนะ วิทยาเขตควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ให้เพียงพอตามความจำเป็น และอาจารย์สังคมศึกษาควรได้รับการสนับสนุนจากวิทยาเขตในการผลิตอุปกรณ์

เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่เป็นการให้นักศึกษาท่องจำคานเนื้อหา ข้อทดสอบมักเป็นแบบปรนัย หน่วยกิตน้อย ทำให้นักศึกษาไม่ค่อยสนใจเรียน

ข้อเสนอแนะ การวัดและประเมินผล ควรวัดความสามารถของนักศึกษาหลาย ๆ ด้าน ข้อสอบควรเป็นแบบปรนัยและอัตนัยรวมกัน และยึดโครงการสอนเป็นหลัก เพิ่มหน่วยกิตให้มากขึ้น ควรวัดผลทุกครั้งเมื่อเรียนจบแต่ละบท หรือจบแต่ละชั่วโมง

ปัญหาทั่วไป

1. ทางวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาไม่ให้ความสนใจวิชาสังคมศึกษา
2. นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ทางวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญแก่วิชาสังคมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
2. อาจารย์ควรอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจถึงประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษาในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และควรจะจัดให้นักศึกษาได้เรียนในระดับ ปวส. บาง

3. ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรวิชา
สังคมศึกษา

4. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ควรให้วิทยาเขตต่าง ๆ ใ้มี
การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการร่วมกันบ้าง ให้ครูได้พบปะสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. ในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษา อาทิเช่น การประกวด
มารยาทหรือการให้รางวัลความประพฤติแก่นักศึกษา อาจารย์สังคมศึกษาน่าจะมีบทบาท
ในการคัดเลือกหรือตัดสิน เพราะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในด้านการเรียนการสอน
โดยตรง และจะต้องสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักศึกษาที่ตนสอนตลอดเวลา

ข. ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษา

เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีมากเกินไปไม่สัมพันธ์กันและไม่สอดคล้อง
กับสภาพของสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สัมพันธ์กับวิชาชีพ
2. ควรตัดเนื้อหาวิชาที่ไม่จำเป็นออก และเพิ่มชั่วโมงเรียน
3. ควรนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันของโลกมาเรียน และควรเรียนเรื่อง
ใกล้ตัว เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายแสดงความคิดเห็น
4. การศึกษาวิชาสังคมศึกษาควรจะเน้นหนักไปทางค่านิยมให้มาก
เพราะปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจากการทางเห็นศีลธรรม
5. วิชาภูมิศาสตร์ ควรเรียนเรื่องทวีปเอเชีย และประเทศไทยให้มาก

กว่านี้

6. ควรจัดเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้อของท้องถิ่นเข้าในหลักสูตร
7. วิชาประวัติศาสตร์ไทย กับประวัติศาสตร์ทั่วไป ควรแยกเรียน

คนละเทอม

เกี่ยวกับการเรียนการสอน นักศึกษาไม่ค่อยสนใจเรียนวิชาสังคมศึกษา
อาจเป็นเพราะหน่วยกิตน้อย

ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มหน่วยกิตวิชาสังคมศึกษาให้มากขึ้น

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ทางวิทยาเขตไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับวิชา
สังคมศึกษา

ข้อเสนอแนะ ควรมีชุมนุมสังคมศึกษา ควรจัดทัศนศึกษาและมีกิจกรรม

ประกอบการสอน

เกี่ยวกับอุปกรณ์ มีอุปกรณ์น้อย มีแต่แผนที่อย่างเดียว แผนที่บางแผนที่
เก่าไป เช่น บางประเทศเปลี่ยนชื่อใหม่ แต่แผนที่ยังไม่เปลี่ยน

ข้อเสนอแนะ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ควรเห็นความสำคัญ
ของวิชานี้ และจัดสรรงบประมาณให้พอเพียง

การวัดและประเมินผล ข้อสอบเน้นความจำมาก นักศึกษาไม่ค่อยมีโอกาส
แสดงความคิดเห็น ไม่ค่อยมีการทดสอบย่อย ๆ ทำให้คู้หนังสือไม่ทัน อาจารย์บางคนไม่คิด
ข้อสอบเอง ไปลอกจากแบบฝึกหัดหรือหนังสือเล่มอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ ข้อสอบที่ใช้ควรเป็นข้อสอบแบบอัตนัยและปรนัยปนกัน ให้
นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นบ้าง และควรวัดความรู้ที่เค็กจะสามารถมองเห็นปัญหา
และแนวทางแก้ไขปัญหานั้น การวัดผลควรทำทุกเดือน หรือจบบทเรียนแต่ละบท. การวัดผล
แต่ละครั้งควรให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า อาจารย์ควรคิดข้อสอบเองเพราะรู้ว่าสอนอะไร
ไปบ้าง ไม่ควรลอกแบบฝึกหัดจากหนังสืออื่น ๆ การวัดผลไม่ควรใช้สอบข้อเขียนอย่างเดียว
ควรวัดความสามารถของนักศึกษาหลาย ๆ ด้าน การวัดผลควรวัดแบบอิงกลุ่มมากกว่าอิงเกณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา คือมี 254 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 342 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 สาเหตุที่ชอบเพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ก่อให้เกิดความรู้สึกอย่างกว้างขวาง เป็นวิชาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เรียนสนุก และเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์มีการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และบอกให้นักศึกษาทราบถึงจุดประสงค์ ของการเรียนการสอนในแต่ละบท ดังนั้นนักศึกษาจึงเห็นประโยชน์และความสำคัญของวิชานี้ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ ปริกชิตตานนท์¹ ที่พบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา เพราะเป็นวิชาที่น่าสนใจ มีโอกาสทำให้ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น และยังมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของนักเรียน

2. เนื้อหาวิชา อาจารย์มีความคิดเห็นว่าวิชาหน้าที่พลเมือง และศีลธรรมมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันมากกว่าทุกวิชาในหมวดสังคมศึกษา แต่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษามีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันในระดับปานกลางเท่ากันหมด ซึ่งไม่ตรงกับผลการวิจัยของ จำรัส น้อยแสงศรี² ที่พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า วิชาหน้าที่พลเมืองมีประโยชน์มากที่สุด เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ รองลงมาคือวิชาภูมิศาสตร์และวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนวิชาศีลธรรมมีประโยชน์น้อยที่สุด เกี่ยวกับเนื้อหาวิชานี้อาจารย์และนักศึกษาได้เสนอแนะไว้ว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาชีพ และการศึกษา

¹ประสิทธิ์ ปริกชิตตานนท์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนมัธยมอาชีพศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 110.

²จำรัส น้อยแสงศรี, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคการศึกษาที่เก่า," หน้า 164-165.

วิชาสังคมศึกษาคควรจะเน้นหนักไปทางค่านศีลธรรมให้มาก

3. การบริหารหลักสูตร ในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา อาจารย์มีความคิดเห็นว่า อาจารย์สังคมศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการร่วมกันทำในระดับปานกลางซึ่งตรงกับความคิดของ สุจริต เพ็ชรชอบ ที่เสนอไว้ว่า ครูเป็นผู้กำหนดและให้ความคิดได้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่าแก่นักเรียน อาจจะไม่ใช้ครูที่กำลังสอนทั้งหมด และผู้บริหารก็ควรจะมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรเพราะจะได้เข้าใจหรือตีความหลักสูตรได้ถูกต้อง ทำให้การปฏิบัติเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ได้ร่วมกันตั้งไว้¹ และจากผลการวิจัยในต่างประเทศคือ แซมมวล คิมอห์ ซอลลา-บาว² (Samuel Kemoh, Salla-Bao) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรม มีผลในการพัฒนาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในเซียร์รา เลโอน พบว่าผู้ปกครอง ครู และนักเรียนไม่ยอมรับโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความเชื่อ และพื้นฐานทางวัฒนธรรมของประชาชนในเซียร์รา เลโอน ผู้วิจัยสรุปว่าในการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องมีพื้นฐานมาจากชุมชนเป็นสิ่งแรก และควรคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนด้วย ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา นอกจากอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารร่วมกันจัดทำแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หองถื่นควรเปิดโอกาสให้นักเรียนหรือผู้เรียนและผู้ปกครองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำด้วย ในคานการประเมินผลหลักสูตร อาจารย์มีความเห็นว่าทางวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาคำเนินการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับน้อย

¹สุจริต เพ็ชรชอบ, "ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนระดับมัธยมศึกษา. สุจริต เพ็ชรชอบ และอัจฉรา ปราไพตระกูล บรรณาธิการ. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521), หน้า 21-23.

²Samuel Kemoh, Salla-Bao, "Cultural Aspects of Curriculum Development in Sierra-Leone," : 4966-A.

อาจเป็นเพราะวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชา
นี้ และเนื่องจากอาจารย์สังคมศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาจากวิทยาเขตต่างๆ
ไม่ค่อยมีโอกาสพบปะ สันทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ขาดความร่วมมือกันในการวาง
แผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ดังนั้นจึงไม่ทราบอย่างแท้จริงว่าหลักสูตรที่ใช้มีส่วนดี ไม่ดี
มีจุดเด่น และจุดด้อยตรงไหนบ้างในเรื่องนี้ ทิศนา แชนด์¹ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ
การประเมินผลหลักสูตรไว้ว่า

1. เพื่อหาคคุณค่าของหลักสูตรนั้นโดยดูว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นนั้นสามารถสนอง
ตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่

2. เพื่อตัดสินว่า การวางแผนโครงสร้างและรูปแบบของหลักสูตร ตลอดจนการ
บริหารงาน และการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

3. เพื่อวัดผลดูว่า ผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

4. การจัดกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็น
ตรงกันในระดับปานกลางเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในด้านการตั้งวัตถุประสงค์
ของบทเรียนทุกบทเรียน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สมประสงค์ นวมบุญลือ²
และ วิรากร ฅองชีวิต³ ที่พบว่าครูส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ก่อนทำการสอนของแต่ละ

¹ ทิศนา แชนด์, "การประเมินผลหลักสูตร" วิทยาสาร (8 กันยายน 2519),
หน้า 14.

² สมประสงค์ นวมบุญลือ, "ปัญหาการเรียนและการสอนสังคมศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 290.

³ วิรากร ฅองชีวิต, "ปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่,"
หน้า 102.

เรื่อง หรือแต่ละ ครั้ง ในเรื่องนี้ คาริด จี นิโคลส์¹ ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการเรียน การสอนไว้ตอนหนึ่งว่า "เด็กจะสามารถเรียนรู้ได้ดี ถ้าเด็กมีความเข้าใจว่าจะเรียนอะไร และจะได้รับวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายในการเรียนที่แน่นอน" ในด้านการวางแผนการสอน อาจารย์มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ได้มีการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาวในระดับ ปานกลาง ซึ่งไม่ตรงกับผลการวิจัยของ คาร์ิ เกิดเกตุ² และปาริชาติ วรรณประภา³ ที่พบว่าครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คาร์ิ เกิดเกตุ และปาริชาติ วรรณประภา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ ในชั้น มัธยมศึกษา ซึ่งลักษณะของโรงเรียนมัศึกษามิติดกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จะเน้นหนักด้านวิชาสามัญ แต่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เน้นหนักการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพ ผู้บริหารจึงมักเน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ ทำให้อาจารย์สังคมศึกษาขาดกำลังใจในการทำงาน ไม่ได้รับการกระตุ้นจากผู้บริหารในการเตรียมและการวางแผนการสอน เกี่ยวกับวิธี สอนอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกัน ในระดับปานกลางว่าวิธีสอนที่อาจารย์ ใช้คือการบรรยาย อาจารย์บรรยายและแสดงความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้อง มีการค้นคว้าหาความรู้จากที่อื่นมาประกอบเนื้อหาวิชาในแบบเรียน ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ

¹ คาร์ิด จี นิโคลส์ แต่ง ประจักษ์ สุตประเสริฐ แปลและเรียบเรียง, "ครูสำหรับวันข้างหน้า," ศึกษาศาสตร์สาร. 9 (มกราคม-มีนาคม 2524), หน้า 55.

² คาร์ิ เกิดเกตุ, "ปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตภาคการศึกษา 1" หน้า 38.

³ ปาริชาติ วรรณประภา, "ปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 85.

พลสุข เรื่องไทย¹ และ ประยูร ศาสรี² ที่พบว่าครูสังคมศึกษาใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีอื่น เป็นที่น่าสังเกตว่า วิธีสอนของครูซึ่ง พลสุข เรื่องไทยได้ทำการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ประยูร ศาสรี ทำการวิจัยในปี พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบัน อาจารย์ก็ยังคงใช้วิธีบรรยาย ซึ่งในเรื่องนี้ สุภาพ วาดเขียน ได้กล่าวว่า "การบรรยายใช้ฝึกทักษะไม่ได้ ไม่อาจจะใช้ฝึกหัดให้ได้ในด้านความคิดริเริ่มเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า การนำความจริง หลักและทฤษฎีไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การแก้ปัญหา และการใช้เหตุผล³ ดังนั้นครูสอนจึงไม่ควรใช้การบรรยายบ่อยครั้งมากเกินไป ควรนำวิธีสอนแบบอื่น ๆ มาใช้ช่วย ในด้านการจัดกิจกรรมอาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นตรงกันในระดับปานกลางว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือการให้นักศึกษาทำรายงาน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สิริวรรณ สุวรรณอาภา⁴ ที่พบว่ากิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดประกอบการเรียนการสอนคือการทำรายงาน แต่การให้นักศึกษาทำรายงานมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะซึ่งตรงกับแนวโน้มของการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันที่มุ่งใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้

¹พลสุข เรื่องไทย, "การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า 89.

²ประยูร ศาสรี, "การศึกษาปัญหาการเรียนการสอน และการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522), หน้า 102.

³สุภาพ วาดเขียน, ตัวอย่างโรนิตินักศึกษา ครู จึงจะสอนได้ดี (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 70.

⁴สิริวรรณ สุวรรณอาภา, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 127.

คือเน้นเรื่องทำอย่างไรผู้เรียนจึงจะเกิดการเรียนรู้ แต่ครูสอนไม่ได้สนใจติดตามผลการทำงานของนักศึกษา การให้ทำรายงานก็จะไม่เกิดประโยชน์ เพราะถ้าให้ทำรายงานเรื่องเดียวกันทั้งชั้น นักศึกษาอาจไปลอกกัน และถ้าเป็นการทำรายงานกลุ่ม นักศึกษาก็อาจจะไม่ได้ร่วมกันทำทุกคน อีกประการหนึ่งถ้าครูไม่ได้แนะวิธีการคนควา ไม่กระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะใฝ่รู้ เด็กก็อาจไม่ทราบวิธีการคนควาที่ถูกต้องหรือทำรายงานมาอย่างไม่ตั้งใจ เพราะไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะใฝ่รู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูสอน ควรจะติดตามผลเอาใจใส่เป็นที่ปรึกษาแนะแนวทางในการคนควาหาความรู้ และควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น จัดฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง หัดค้นคว้า จัดนิทรรศการ การอภิปราย โต้วาที ฯลฯ

เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการสอนของครูกำนต่าง ๆ อาจารย์มีความเห็นว่าวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาคำเนินการน้อย ในเรื่องนี้อาจารย์สังคมศึกษาได้ให้เหตุผลว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ จึงไม่ได้รับการสนับสนุนในค่านงบประมาณเท่าที่ควร อาจารย์ได้เสนอแนะว่าทางวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษ ควรให้วิทยาเขตต่าง ๆ ได้มีการจัดอบรม และสัมมนาทางวิชาการร่วมกันบ้าง

5. อุปกรณ์ อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า การใช้อุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย นอกจากแผนที่ซึ่งอาจารย์คิดว่ามีการใช้ในระดั้มาก แต่ นักศึกษาเห็นว่าใช้ปานกลาง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สมประสงค์ น่วมบุญลือ¹ ที่พบว่า อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนขาดแคลน และมีจำนวนไม่เพียงพอ

6. การวัดและประเมินผล อาจารย์มีความคิดเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นการสอบข้อเขียนและคนควาเขียนรายงาน ข้อทดสอบส่วนใหญ่เป็นแบบปรนัย ซึ่งไม่ตรงกับผลการ

¹สมประสงค์ น่วมบุญลือ, "ปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพศึกษาชั้นสูง," หน้า 288.

วิจัยของ พรพนเพ็ญ ทนกล้า¹ ที่พบว่าวิธีการวัดผลคือการสังเกตพฤติกรรมเด็กขณะสอน
ชนิดของข้อสอบเป็นแบบอัตนัย แบบอัตนัยและปรนัยปนกัน

ข้อเสนอแนะ จากการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรม
วิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ผู้วิจัย
มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
ดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

1. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของวิทยาเขตต่าง ๆ
สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พบว่า การจัดหลักสูตร เนื้อหาวิชา และจำนวน
เวลาของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของแต่ละวิทยาเขตแตกต่างกัน แม้แต่วิทยาเขต
ที่มีพื้นฐานอาชีพคล้ายกัน ก็ยังแตกต่างกัน แต่วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาพื้นฐานในการเตรียม
นักเรียนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ ความคิด รู้จักใช้เหตุผล และพิจารณาอย่างถูกต้อง
ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาจึงควรให้
วิทยาเขตต่าง ๆ ร่วมกันจัดทำหลักสูตรที่เป็นพื้นฐานในการเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี
ให้เป็นแบบเดียวกันส่วนหนึ่งและเพื่อให้สนองต่อความสามารถ ความสนใจ และสัมพันธ์กับ
พื้นฐานวิชาชีพ จึงควรให้วิทยาเขตที่มีพื้นฐานอาชีพคล้ายกันร่วมกันจัดทำ

2. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้พอ
เพียงเพื่อช่วยให้ทางวิทยาเขตจัดบริการทางด้านการจัดหาหนังสือให้พอเพียงแก่การค้นคว้า
ของครู และนักเรียน จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมทั้งสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน ตลอดจน
สิ่งอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹พรพนเพ็ญ ทนกล้า, "ปัญหาการวัดประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคม
ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," หน้า 78.

3. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ควรจัดให้มีการอบรมครู และนิเทศการศึกษาแก่ครูในคานต่าง ๆ ทั้งคานเนื้อหา วิชาการ วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การจัดกิจกรรม และการวัดผลจะได้เป็นประโยชน์แก่ครู ในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น อาจจะให้หัวหน้าแผนกวิชาไปรับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศโดยเฉพาะ และทำการนิเทศครูในแผนกวิชาของตนเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน

ข. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร

ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ถ้าผู้บริหารให้ความสนใจวิชานี้ ก็จะมีผลทำให้ครูผู้สอนเกิดกำลังใจและเกิดความกระตือรือร้นในการสอนเป็นพิเศษ

1. ผู้บริหารควรเห็นคุณค่า และให้ความสำคัญแก่วิชาสังคมศึกษาให้เท่าเทียมกับวิชาอื่น และในการจัดครูเขาสอนควรคำนึงถึง ความรู้และประสบการณ์ของครูว่าได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะ และเลือกเรียนวิชาการสอนสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพราะการเรียนรู้อาจทำได้จำกัดเฉพาะในห้องเรียนและเนื่องจากชั่วโมงเรียนน้อยทำให้ไม่เพียงพอต่อการที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปัญหาต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะเพิ่มเติม ประสบการณ์ ตลอดจนได้มีโอกาสทำงานด้วยตนเองมากขึ้น

3. ในการสอนผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูมีสมรรถภาพในการสอนโดยการเชิญวิทยากรมาบรรยายจัดห้องสมุดทางวิชาการให้แก่ครูโดยเฉพาะ ส่งครูเข้ารับการอบรมทุกครั้งที่มีโอกาส จัดประชุมพบปะ อภิปรายปัญหาทางวิชาการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

4. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในการจัดซื้ออุปกรณ์การสอน ตลอดจนหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาให้มากขึ้น เพื่อที่ครูและนักเรียนจะได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

ค. ข้อเสนอแนะต่ออาจารย์สังคัมศึกษา

อาจารย์สังคัมศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา
อาจารย์ควรปรับปรุงตนเองดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ตลอดจนความมุ่งหมายในการสอนวิชาสังคัมศึกษาให้
เข้าใจ และต้องปรับปรุงตนเองให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และพยายามค้นคว้าความ
รู้เพิ่มเติมให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ

2. ด้านวิธีสอน

2.1 การเตรียมการสอน ควรวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและ
ระยะยาวไว้ตลอดทั้งปี ควรตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละตอนที่แน่นอน จะได้เป็นแนว
ทางในการจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์ และการวัดผลด้วย

2.2 วิธีสอน ควรปรับปรุงวิธีสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และควร
เรียนเรื่องเนื้อหาโดยเน้นมโนทัศน์ของเรื่องนั้น ๆ เป็นหลัก จะช่วยให้นักเรียนมีความ
เข้าใจหลักเกณฑ์ที่สำคัญ และความต่อเนื่องระหว่างวิชาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผู้สอน
ควรจะนำวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ เช่น วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบอภิปราย
วิธีสอนแบบแก้ปัญหา ฯลฯ

2.3 การจัดกิจกรรม ในการจัดกิจกรรม ควรจัดให้เหมาะสม
กับเนื้อหาแต่ละตอน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปราย โต้เถียง การเชิญวิทยากรมา
บรรยาย การจัดทัศนศึกษา ฯลฯ นอกจากนี้ อาจารย์สังคัมศึกษาควรร่วมมือกับหัวหน้า
หมวดวิชา ผู้บริหาร นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น จัดตั้งชุมนุมสังคัม
ศึกษา หอปฏิบัติทางสังคัมศึกษา เป็นต้น

2.4 การใช้อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนมีส่วนสำคัญที่จะช่วย
ให้นักเรียนมีความสนใจและเข้าใจบทเรียนดีขึ้น อาจารย์ควรผลิตอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้
เองเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ ควรหาโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต
และการใช้อุปกรณ์ ในการใช้อุปกรณ์การสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วางแผนการใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และวิธีสอน
2. การเลือกใช้อุปกรณ์การสอน ควรจะได้พิจารณาอุปกรณ์ที่จะใช้กันอย่างรอบคอบ คือ เรียนรู้วิธีใช้ และคำนึงถึงคุณลักษณะของอุปกรณ์ เกี่ยวกับความสะดวก เป็นแบบง่าย ๆ แคน่าสนใจ และตรงกับวัตถุประสงค์ที่ใช้
3. การเตรียมอุปกรณ์ ต้องศึกษาค้นคว้าและทดลองใช้ก่อน
4. การเตรียมตัวผู้เรียน ควรแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการใช้อุปกรณ์การสอน และให้ความคิดที่จะหาประโยชน์จากอุปกรณ์
5. ควรสรุปความรู้ของผู้เรียน หลังจากการใช้อุปกรณ์การสอนแล้ว

2.5 การวัดผล การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. วัดผลการสอนของครู
2. ทำให้ทราบว่า การสอนนั้นได้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
3. ทำให้ทราบเกี่ยวกับชบวนการสอนของครู
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการสอน

ในการวัดผล ควรจะจัดความสามารถของนักศึกษาหลาย ๆ ด้าน เช่น วัดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดหาเหตุผล การวิเคราะห์ ฯลฯ และจำเป็นต้องให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จึงจะทราบผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนที่แท้จริง การประเมินผลนั้น นอกจากจะเป็นการทำข้อทดสอบแล้ว ยังมีวิธีอื่น ๆ อีก เช่น การจัดนิทรรศการ

การทำรายงาน การทำแผนที่โครงร่าง การแข่งขันตอบปัญหา การสังเกตพฤติกรรม
 ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสนใจเรียน และกระตือรือร้น ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 ยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับ
โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีว
ศึกษาในส่วนภูมิภาค
2. ควรวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในวิทยาลัยเทคน
โโลยีและอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยเปรียบเทียบแต่ละสาขาวิชาทั้งใน
ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย